

КОПІЯ

РІШЕННЯ № 3
дисциплінарної палати
Центральної експертно-кваліфікаційної комісії
при Міністерстві юстиції України

«19» квітня 2023 року

Засідання дисциплінарної палати Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при Міністерстві юстиції України (далі – дисциплінарна палата ЦЕКК) проводилося у режимі відеоконференцв'язку.

Палата у складі:

Голови

секретаря

членів:

Розумного Сергія
Олійника Ірини
Стахно Альони

Алексейчук Вікторії
Кудалого Олександри
Татарнікової Оксани

Зелінської Марії
Ковалюкової Юлії

розглянула питання щодо дисциплінарної відповідальності судового експерта Блажинської Тетяни Олександрівни та подані документи: подання Департаменту експертного забезпечення правосуддя від 13.02.2023; звернення адвоката Лисака О.М. від 31.01.2023 (далі – Звернення) щодо розгляду питання дисциплінарної відповідальності судового експерта Блажинської Т.О., у зв'язку з можливими порушеннями нею порушеньми вимог нормативно-вищою, та додатки до нього, зокрема, копію вказаного Виновку; рішення дисциплінарної палати ЦЕКК від 23.02.2023 № 2 про порушення дисциплінарного провадження; доповідь Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз від 10.03.2023 (далі – Довідка); письмові пояснення судового експерта Блажинської Т.О. від 17.03.2023.

На засіданні судовий експерт Блажинська Тетяна Олександрівна (далі – Експерт) присутня у режимі відеоконференцв'язку.

У Зверненні зазначено про можливі порушення Експертом підпункту 6 пункту 4 розділу II, пункту 14 розділу III Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2011 № 3505/5 (далі – Інструкція № 3505/5); абзацу четвертого пункту 2.2, пункту 2.3, абзацу 5, 7, 8, 9, 10, 16 пункту 4.12, пункту 4.13, абзацу 2 пункту 4.14 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 (далі – Інструкція № 53/5).

Відповідно до рішення дисциплінарної палати ЦЕКК від 23.02.2023 № 2 Виновку було направлено на аналіз.

Згідно із Довідкою, складеною за результатами аналізу Виновку, судовий експерт Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз, який проводив аналіз, зазначає наступне.

У вступній частині Виновку наведено перелік матеріалів, що надійшли для дослідження.

15.07.2022 ТОВ (XXXX) направив клопотання про надання додаткових документів, а саме тих, що за період з 17 грудня 2019 року по 12 червня 2020 року господарсько-підприємстві наявність ознак фіктивності (нерешальності) правочину та документально операцій проведених ТОВ (XXXX) (Код ЄДРПОУ) з компанією (XXXX) згідно Контракту № ПВ1702019 від 17.09.2019 по поставчано товарів медичного призначення, що підтверджують або спростовують наступне:...

Однак, до переліку документів, які необхідні для проведення експертного дослідження, не були включені: Контракт № ПВ1702019 від 17.09.2019 року та видаткові накладні.

На сторінці 5 Виновку зазначено, що 03 серпня 2022 надійшов лист № 09/5-1300 вих-поставлені перед експертом, з проханням провести дослідження за наявними матеріалами, що справи та надані наступні матеріали: рапорт старшого оперунованого із супровідним листом № 6770/55/01-2022 від 03.08.2022, інші матеріали справи. Митні декларації (копії та оригінали).

Згідно з пунктом 1.1 глави I розділу III Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертів та експертних досліджень, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 (в редакції чинній на дату складання Виновку) (далі – Рекомендації), вирішення питань, що належать до компетенції органів державного фінансового та податкового контролю (здійснення експертами економічними перевірки певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності установ, організацій, підприємств з метою виявлення наявних фактів порушення податкового законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально-відповідальних осіб), не належить до завдань економічної експертизи. Таким чином, виключно до компетенції органів податкового та митного контролю відноситься право перевіряти та встановлювати наявність порушення податкового та митного законодавства.

Також слід відмітити, що поставлене на вирішення експертизи питання № 3 в постанові відноситься до завдань за експертною спеціальністю 11.2, а не 11.1 в частині пункту 2.1 розділу III Рекомендацій.

Згідно вступної частини Виновку виконана з порушеннями вимог пункту 4.12 Інструкції № 53/5 в частині переліку наданих на дослідження документів податкових накладних, реєстр митних декларацій, роздруковка з програми «Податковий блок» податкових зобов'язань, митні декларації, які не виявляються первинними документами, що підтверджують господарську операцію з реалізації товару.

Згідно пунктом 1.4 Інструкції № 53/5 визначена спосіб проведення експертизи (вибір певних методик, методів дослідження) належить до компетенції експерта. Відповідно до статті 3 Закону України «Про судову експертизу» судово-експертна діяльність здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності та повноти дослідження.

Пунктом 1.1 глави I розділу III Рекомендацій, передбачено, що експертна повинна проводитись на підставі первинних документів та документів бухгалтерського та податкового обліку і звільності.

Провівши аналіз дослідницької частини рецензент приходить до висновку, що вона містить ряд недоліків та невідповідностей, а саме: рапорт старшого оперунованого не являється джерелом інформації для експерта, відсутнє посилання на контракт № ПВ1702019 від 17.09.2019, відсутні посилання на первинні документи бухгалтерського обліку та облікові реєстри (стаття 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»); містить правочин кваліфікацію, щодо проведення господарських операцій, експертом самостійно визначено умовно-ймовірні збитки внаслідок недоотримання боємством України сум ввізного мита та податку на додану вартість.

Відповідно до вказаного, висновки, які відображені у дослідницькій частині, складені без зазначень посилань на первинні документи.

Пунктом 2.1 Методики «Методи, способи та приййоми, які використовуються при проведенні судово-економічних експертиз» (реєстраційний код 11.0.08) передбачено, що висновки, які зроблені експертом при дослідженні повинні бути засновані на достовірних облікових даних.

Виходячи з наведеного, експертом, у недотримання норм статтей 3, 12 Закону України «Про судову експертизу» та пункту 2.2 Інструкції № 53/5, пункту 2.1 Методики «Методи, способи та приййоми, які використовуються при проведенні судово-економічних експертиз» (реєстраційний код 11.0.08), не проведено повне дослідження з поставленого питання № 2.

Відсутність посилань на первинні документи Унеможливило повноту проведення досліджень та складання категоричного висновку з поставлених питань.

На питання 3 експертом дано ймовірні дослідження (висновки) відповідно до поставлених питань в постанові, яке не належить до компетенції експерта з економічного бухгалтерського, податкового обліку і звітності».

У заключній частині викладає висновки за результатами проведених досліджень у вигляді відповідей на поставлені питання в послідовності, що визначена у вступній частині.

Також заключна частинна висновку містить відповіді на питання 1, 2, які зроблені без дослідження первинних документів та питання 3, яке у запропонованій редакції не відноситься до компетенції експерта з економічного виду досліджень.

Проведенням аналізом встановлено, що висновок судово-економічної експертизи складено з недотриманим вимог статей 3, 12 Закону України «Про судову експертизу» пунктів 2.2, 2.3, 4.12 Інструкції № 53/5, пункту 1.1 глави 1 розділу III Рекомендацій № 53/5, пункту 2.1 Методика «Методи, способи та прийоми, які використовуються при проведенні судово-економічних експертиз» (ресурсний код 11.0.08).

У письмових пожеланнях, наданих Експертом, щодо зауважень, викладених у Зверненні та Довідці, остання повідомила наступне.

Щодо зазначеного на аркуші 3 Довідки щодо віднесення виключно до компетенції органів податкового та митного контролю права перевіряти та встановлювати наявність порушення податкового та митного законодавства, Експерт повідомила, що зазначене підтверджує відсутність порушення нею Рекомендацій, оскільки під час проведення експертизи нею не здійснювалась перевірка певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності установ, оскільки це не відноситься до завдань економічної експертизи.

На аркуші 3 Довідки викладено, що поставлене на вирішення експертизи питання № 3 в Постанові ХХХХ відноситься до завдань за експертною спеціальністю 11.2, а не 11.1 в частині пункту 2.1 розділу III Рекомендацій № 53/5.

Твердження про те, зокрема щодо того, процес дослідження нібито виїшов за межі компетенції Експерта не відповідає дійсності.

Експертиза була проведена, не в порушення, а у відповідності до спеціальності 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку та звітності».

В 2004 році у міжвідомчому науково-методичному збірнику Міністерства юстиції України «Криміналістика та судова експертиза» № 52, зокрема, в статті «Межі компетенції правоохоронних органів при вирішенні питань визначення збитків, спричинених юридичного змісту визначення «збитки» дозволяє достатній аналіз економічного та компетенції експерта-економіста при вирішенні питань, пов'язаних з встановленням факту спричинення майнової шкоди або утраченої вигоди: експерт-бухгалтер повинен вивчати лише економічну сторону збитків, тобто розмір втрат потерпілої сторони, незалежно від підстав для їх виникнення».

В подальшому, Методикою «Вирішення судово-економічного експертного питання щодо спричинення збитків» Київського науково-дослідного інституту судових експертиз (Київ -2012), зокрема на сторінці 38 п.3 зазначено, що: «При проведенні дослідження питань, що потребують встановлення розміру нанесеної шкоди, експерт-економіст повинен визначати лише економічну сторону шкоди, тобто розмір втрат, нанесених потерпілій особі, незалежно від підстав їх виникнення».

Таким чином, незалежно від підстав виникнення, експерт-економіст повинен визначати розмір шкоди втрат.

Крім того, Методикою «Методика вирішення судово-економічного експертного питання щодо спричинення матеріальних збитків» (ресурсний код 11.0.57), зазначено, що підприємець (організація, установа) належить судові експерти, яким присвоєно кваліфікацію

судового експерта за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 11.2 «Дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій», 11.3 «Дослідження документів фінансово-кредитних операцій». Тобто, при проведенні експертизи по питанню № 3 Висновку Експертом було проведено дослідження не в порушення, а у відповідності передбачених нормативних документів.

В абзаці 1 аркушу 4 Довідки викладено, що загалом вступна частинна висновку виконана з порушенням вимог пункту 4.12 Інструкції № 53/5 в частині переліку наданих на дослідження документів податкові накладні, реєстр митних декларацій, роздрутки з програми «Податковий блок» податкових зобов'язань, митні декларації, які не виявляються первинними документами, що підтверджують господарську операцію з реалізації товару.

Зазначене не відповідає дійсності, оскільки пункт 4.12 Інструкції № 53/5 передбачає сортування або відбору самостійно що вклучати в перелік, а що ні.

Тому, Експертом було зроблено не в порушення, а у відповідності до пункту 4.12 Інструкції № 53/5 в переліку-констататива наявних в справі матеріалів (первинних документів, реєстрів, звітності та інших матеріалів справ).

Також, у Довідці зазначено, що податкові накладні та митні декларації не являються первинними документами, але не суперечить чинному законодавству.

Так, частинною 2 статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати обов'язкові реквізити, підписані цим пунктом, а саме: назву документа (форми); дату складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одностороннього виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правдивість її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Таким чином, і податкові накладні і Митні декларації за формою МД-2 в електронній формі містять всі обов'язкові реквізити і є первинними документами.

При цьому, пунктом 2.3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, встановлено, що первинні документи, створені в електронному вигляді, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

Також, пунктом 6.4 Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 передбачено, що первинні документи, облікові реєстри та бухгалтерська звітність, створені у формі електронного документа, повинні зберігатися на електронних носіях інформації у формі, що дає змогу перевірити їх цілісність на цих носіях, та протягом строку, що не повинен бути меншим від строку, встановленого для відповідних документів на папері.

Отже, електронний документ, який складено відповідно до вимог чинного законодавства та який містить усі необхідні реквізити, має таку ж юридичну силу, як і документ, складений у паперовому вигляді.

Крім того, пунктом 2.3 Наказу Міністерства фінансів України № 88 «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» визначено, що первинні документи, створені в електронному вигляді, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг та законодавства у сфері ЕЦП. Якщо ці вимоги повністю виконуються, електронні документи можна використовувати так само, як паперові.

Аналогічні норми містяться і в листі Державної податкової служби України від 26.12.2011 № 10406/7/18-4017 «Про визнання органами ДПС електронних первинних документів», яким доведено Пам'ятку платникам податку «Про ведення обліку

господарських операцій в електронному вигляді та подання документів в електронному вигляді до органів державної податкової служби».

Крім того, в Міжвідомчому науково-методичному збірнику Київського науково-дослідного інституту судових експертиз «Криміналістика і судова експертиза №63 (2018 року видання) експертами в статті «Особливості дослідження електронних документів при проведенні судово-економічної експертизи», зокрема в абзаці 3 аркушу 146 зазначено, що:

«В даний час на практиці склялися деякі правила забезпечення достовірності електронних доказів і пред'явлення їх в суді:1) якщо електронний документ містить в собі графічну або текстову інформацію, то роздруковується його паперова копія, яка добувається до справи і досліджується як звичайний паперовий документ...».

Таким чином, Експертом не в порушення, а у відповідності до законодавчих та нормативних документів були досліджені первинні документи, що були паперовими копіями електронних документів (податкових накладних та митних декларацій), і були Експертом досліджені як звичайні паперові документи.

Надалі на аркушу 4 Довідки викладено, що провісивши аналіз дослідницької частини рецензент приходить до висновку, що вона містить ряд недоліків.

- Експерт повідомляє, що зазначене також не відповідає дійсності, оскільки:
- нею не досліджувалась не Рапорт, а митні декларації, що додавались до цього рапорту тобто первинні документи;
- посилення на контракт здійснено Експертом двічі, зокрема: в першому та 10 рядку аркушу 15 Висновку;
- назване посилення «за даними митних декларацій» і є посилення на дані первинних документів;

-висновок не містить правової кваліфікації щодо проведення господарських операцій ніде у Висновку;

- Експертом не в порушення, а у відповідності до завдань судової економічної експертизи констатовано суму (розмір збитків).

Щодо зазначеного у Довідці, що висновок судово-економічної експертизи складено з недоліками вимог статей 3, 12 Закону України «Про судову експертизу», пунктів 2.2, 2.3, 4.12 Інструкції № 53/5, пункту 1.1 глави І розділу III Рекомендацій, пункту 2.1 Методики «Методи, способи та прийоми, які використовуються при проведенні судово-економічних експертиз» (реєстраційний код 11.0.08), Експерт вважає, що під час проведення експертизи вона діяла не в порушення пункту 2.1 Методики «Методи, способи та прийоми, які використовуються при проведенні судово-економічних експертиз» (реєстраційний код 11.0.08) а у відповідності до законодавчих та нормативних актів та у відповідності до пункту 3 Методики «Методика вирішення судово-економічної експертизою питань щодо спричинення матеріальних збитків» (реєстраційний код 11.0.57).

На питання членів дисциплінарної палати ЦЕKK чи є несплата податків збитками, Експерт відповідає, що для державного бюджету так, втрата активів державою це є збитки, що спричинена бюджету.

На питання членів дисциплінарної палати ЦЕKK чи були у Експерта окрім диску паперові копії документів, Експерт відповідає, що всі документи були роздруковані у паперовій формі, це були первинні документи (митні декларації і податкові накладні). Диск містився в матеріалах справи, але Експерт досліджував лише паперові документи.

На питання членів дисциплінарної палати ЦЕKK щодо зауваження у Зверненні, що надаючи відповідь на тресте запитання, Експертом порушено пункт 2.3 Інструкції № 53/5, який передбачено, що експерту забороняється вирішувати питання, що виходять за межі кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю, у тому числі з питань права, Експерт повідомляє, що вона вказала, що «за умови доведення слідством реальності укладення контракту» експерти не вирішують питання підтвердження або не підтвердження реальних, безтоварних операцій або фіктивних це не компетенція експерта.

Експерт роз'яснила, що їй на вирішення було поставлено питання чи підтверджується документально сума збитків, вона не може відповідати на нього – чи є збитки, чи їх немає, оскільки таке під'язане під певний правовичин, і містить ознаки фіктивності чи реальності. Дійсно до компетенції експерта не належить визнавати фіктивність договору чи ні. І відповіді на це питання однозначно чи є збитки чи ні можна лише при умови, що слідством буде доведено, що даний контракт укладено реально, тільки тоді можливо надати відповідь про те, що будуть спричинені збитки.

Членами дисциплінарної палати ЦЕKK також поставлено питання чому в останній релатації третього питання, де зазначено «Чи підтверджується документально сума спричинених збитків...» не вказано ким вона встановлена і в якому році. Чи уточнювала Експерт це питання, Експерт відповідає, що ні, вона їй було прозвучалим, однозначно надавала відповідь щодо спричинення збитків несплатою в бюджет податків Експерт не могла, тільки при умови. Вона визначила, яка певна сума збитків і умову несплати і спричинення збитків. На питання чи самостійно Експерт встановила розмір збитків, Експерт відповідає, що обрахунок було здійснено нею.

За результатами обговорення питання, ураховуючи доводи Експерта та розгляду поданих документів, членами дисциплінарної палати ЦЕKK встановлено наступне.

Членами дисциплінарної палати ЦЕKK погоджуються з зауваженнями у Довідці. Зокрема, відповідно до пункту 2.3 Інструкції № 53/5, Експерту забороняється вирішувати питання, що виходять за межі кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю, у тому числі з питань права.

На питання № 3 у Висновку Експертом дано німовірні дослідження (висновки) відповідно до поставленого питання в постанові, яке не належить до компетенції експерта з бухгалтерського, податкового обліку і звітності, яку має Експерт, чим порушено вимоги пункту 2.3 Інструкції № 53/5.

Членами дисциплінарної палати ЦЕKK також зазначено, що відповідно до методик економічних експертиз розмір несплати податків не є збитками. Експерт самостійно не може становити розмір податків.

Отже, за результатами обговорення питання та розглядувши подані документи, членами дисциплінарної палати встановлено, що Експертом не виконано вимоги пункту 2.3, Інструкції № 53/5.

Оцінивши встановлені під час дисциплінарного провадження обставини та дії (бездіяльність) Експерта дисциплінарна палата ЦЕKK прийшла до висновку, що в діях Експерта наявний склад дисциплінарного проступку.

Відповідно до пункту 13 розділу VI Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестації судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2015 № 301/5, при обранні членів дисциплінарного стягнення дисциплінарною палатою ЦЕKK враховуються тяжкість вчинено дисциплінарний проступок, чи застосовувалася раніше до судового експерта дисциплінарні стягнення, а також інші відомості, що характеризують його як судового експерта.

Визначаючи вид стягнення, яке повинно бути застосоване до Експерта, дисциплінарна палата ЦЕKK враховує допущені нею порушення, їх очевидний характер, що свідчать про грубу та очевидну небажність Експерта.

Крім того, при обранні виду дисциплінарного стягнення, дисциплінарна палата ЦЕKK враховує досвід роботи Експертом з 2005 року, наявність у Експерта дисциплінарного стягнення, часткового визнання вини у вчиненні встановлених порушень. Результатами Висновку можуть впливати на оцінку обставин справи під час провадження, в якому надають Висновок.

У членів дисциплінарної палати ЦЕKK відсутні відомості про обставини, які б могли вирішити поставлені перед нею завдання.

З огляду на вищевикладене дисциплінарна палата ЦЕKK вважає, що незважаючи на допущену Експертом Грубу та очевидну недбалість, пропорційним і достатнім виненому дисциплінарному проступку буде застосування до неї дисциплінарного стягнення у виді тимчасового зупинення дії свідчення про присвоєння кваліфікації судового експерта строком на 3 (три) місяці.

З огляду на вислажене, відповідно до розділу VI Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2015 № 301/5, дисциплінарна палата ЦЕKK вирішила:

притягнути судового експерта Блажинецьку Тетяну Олександрівну до дисциплінарної відповідальності;

застосувати до судового експерта Блажинецької Тетяни Олександрівни дисциплінарне стягнення у виді тимчасового зупинення дії свідчення про присвоєння кваліфікації судового експерта № 1590 за експертною спеціальністю 11.1 – дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності строком на 3 (три) місяці з дня проголошення резолютивної частини цього рішення.

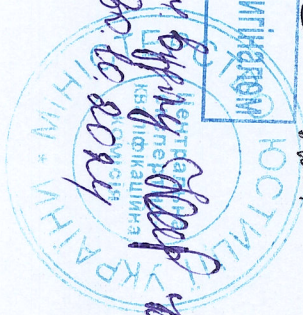
Голова

Марія Зелінька

Секретар

Юлія Ковальова

Згідно з оригіналом

Ваше зам. бундесраша встановлено 10.15 до 16.00.2015